

Bliv bedre til at skrive ansøgninger til Rådet for Dyreforsøg

Rådet for Dyreforsøg modtager hvert år en del mangelfulde ansøgninger. Det resulterer i forsinkelser og ekstra arbejde for såvel ansøgerne som for tilsynets medlemmer og sekretariat. Vi giver her eksempler på typiske fejl, som man nemt kan undgå, hvis blot man er opmærksom herpå

[Aage Kristian Olsen¹
og Axel Kornerup Hansen²]

¹Dyrlæge, ph.d. og freelance-journalist

²Professor, dyrlæge, dr.med.vet.

Hver femte ansøgning genbehandlet i 2006

I Danmark kræver det tilladelse fra Rådet for Dyreforsøg, før man må udføre forsøg på hvirveldyr. Forskerne udfylder et ansøgningsskema og indsender det til Rådet for Dyreforsøg. Hvert år behandler rådet ca. 150-200 ansøgninger på de månedlige møder. Hvis ansøgningerne bliver godkendt, hvad 80%-95% af dem ender med at gøre, bliver der lagt en lægmandsbeskrivelse af forsøget ud på www.tilladelser.dyreforsogs-tilsynet.dk.

Det sker dog desværre alt for ofte, at der er brug for at indhente yderligere information hos ansøgerne, før rådet kan udstede tilladelserne. I 2006, hvor der blev behandlet 152 ansøgninger, måtte rådet genbehandle 31 ansøgninger på grund af fejl, mangler og uafklarede spørgsmål. Det svarer til hver femte ansøgning. Hertil kommer en del mindre mangler i ansøgningerne, som sekretariatet selv kunne klare administrativt.

Alle disse fejl og mangler i ansøgningerne forsinker sagsbehandlingen til ulempe for forskerne, der ofte står og venter på at komme i gang med forsøget. Samtidigt belaster det rådets medlemmer og den faste stab i sekretariatet,

som skal bruge unødigt meget tid på sagsbehandlingen. Det er ofte den samme type fejl og mangler, som ansøgningerne indeholder. Nogle af disse vil vi illustrere og kommenterer gennem anonymiserede eksempler fra ansøgninger, som rådet har modtaget i de senere år.

Er forsøget til væsentlig gavn?

Rådet kan kun udstede tilladelser, hvis forsøgene opfylder det såkaldte gavnkriterium. Det vil sige, at forsøgene skal være til væsentlig gavn. Alligevel sker det ofte, at rådet modtager ansøgninger, hvor formålet med dyreforsøget er uklart formuleret eller helt mangler. Det er naturligvis ikke nok blot at skrive: »Dette forsøg er af stor international interesse«, men man må forklare, hvorfor forsøget er så vigtigt. I et tilfælde skrev en ansøger: »Der udtages blodprøver på køer, får, grise, mink eller fjerkræ«, men formålet hermed manglede. Ansøgeren ville let kunne have opnået tilladelse til at tage blodprøver, da en sådan belastning af dyrene er ret begrænset, men rådet kan naturligvis ikke tillade proceduren uden at vide, om forsøget er til væsentlig gavn.

I et tilfælde skrev en ansøger: »Depression induceres ved at ... På det voksne dyr gennemføres følgende adfærdstest ... Eventuelt behandles dyrene med neuroaktive stoffer med kendt effekt«. Teknikkerne, der alle er velkendte, bringer i sig selv ikke nogen ny viden, og der mangler derfor også her et formål med forsøget, som kan retfærdiggøre, at det bliver udført.

Det er en god ide direkte at angive

den konkrete hypotese, som man ønsker at teste med forsøget. Man skal huske på, at man kan få tilladelse til et forsøg, der skaber ny viden – ikke blot til at udføre en bestemt metode.

Uforståelige lægmandsbeskrivelser

En del lægmandsbeskrivelser er svære at forstå for lægmænd. De skal selvfølgelig være skrevet i et sprog, som ikke-fagfolk kan forstå, hvad følgende eksempel næppe er, da der er for mange fagtermer: »A) Undersøge den molekylære patofysiologiske årsag til natriumkalium-alterationer ved myocardiinfarkter. B) En forståelse af renale Na/K transporterende proteiners skæbne og sammenhængen med cardiovascular sygdom er kun mulig ved integrative studier under basale omstændigheder samt under medicinsk behandling af individer med cardiovascular sygdom... D) På rotter induceres eksperimentelt myocardiinfarkt ved underbinding af ramus intraventricularis anterior af venstre koronararterie«. Bogstaverne A, B, C og D refererer til de forskellige dele af lægmandsbeskrivelsen.

Brede og sammenblandede ansøgninger

Nogle forskere ønsker at få en bred tilladelse til at udføre dyreforsøg, således at de kan udføre mange forskellige forsøg på samme tilladelse. Rådet er generelt tilbageholdende med at give brede tilladelser, især hvis forsøget indebærer andet end let belastning af dyrene. En ansøger skrev for eksempel: »Mus, rot-



Foto: Roslan Rahman/Scanpix Danmark

ter, marsvin, grise eller fjerkræ inficeres subcutant, intravenøst, peroralt, intramuskulært eller intraperitonealt med mikroorganismer«. Da der er meget forskel på, hvor belastet dyr bliver af forskellige infektioner, og hvor meget de derfor skal overvåges, kan rådet ikke blot godkende en sådan ansøgning.

I andre tilfælde begår ansøgerne den fejl at sammenblende forskellige kategorier af dyreforsøg. I følgende eksempel sammenblandede ansøgeren to vidt forskellige formål: »Formålet er at undersøge immunforsvarets reaktion på diverse mikroorganismer eller at fremstille specifikke antisera«. Her ville det være bedre at indsende en ansøgning med to forskellige afsnit-C skemaer, et for hvert formål.

For mange detaljer

Nogle ansøgninger kan altså mangle væsentlige oplysninger, som er nødvendige for at rådet kan behandle dem. Men det modsatte giver undertiden også anledning til problemer, nemlig at ansøgningerne indeholder alt for detaljerede

oplysninger om, hvordan man har tænkt sig at udføre forsøgene.

Rådet behøver for eksempel ikke at modtage en så udførlig beskrivelse af, hvordan man vil udtage organer, som i dette tilfælde: »På de mindre forsøgsdyr vil der blive skabt adgang til brysthulen ved først at åbne ind til bughulen ved at klippe ned bag ved ribbenskurvaturen i begge sider (dyret placeres på ryggen). Herefter vil diafragma gennembrydes og åbning til brysthulen skabes ved at lave et fremadrettet "klip" igennem ribbenene parallelt med sternum i begge sider. Der kan alternativt laves adgang via et medialt klip gennem sternum. ... På de mindre forsøgsdyr kan der ligeledes blive skabt adgang til bughulen ved at klippe ned bag ved ribbenskurvaturen i begge sider (dyret placeres på ryggen) samtidig med at der laves et midtliniesnit og bilaterale snit i bugvæggen ud mod hver lyske«. Det er derimod rigeligt at henvise til, at proceduren foregår lege artis.

Problemet med sådanne detaljerede ansøgninger er, udover at rådet skal bru-

ge meget tid på at læse lærebogslignende beskrivelser, at de binder ansøgerne til at udføre forsøget på præcis den måde, som er beskrevet. Hvis det senere viser sig nødvendigt at ændre i proceduren, vil det derfor kræve, at ansøgeren på ny henvender sig til rådet for at få ændringen godkendt.

Dispensation fra kursuskrav

Siden 2003 har det været obligatorisk, at ansøgerne skal have gennemført et 60-timers kursus (kategori C) i dyreforsøg og at medvirkende skal have gennemført et 30-timers kursus (Kategori B). Dem, der passer dyrene, skal have en faglig uddannelse heri, fx som dyrepasser eller landmand (Kategori A). Undertiden kan rådet dog give dispensation fra kursuskravet. Det er dog uheldigt i en ansøgning at skrive følgende som begrundelse for ikke at have gennemført noget kursus i dyreforsøg: »Jeg har selvstændigt udført dyreforsøg de sidste 10 år under NNs tilladelse«. Også medvirkende skulle jo fra 2003 have været på kursus, så ansøgningen svarer til at søge politiet om et kørekort med den begrundelse, at man har kørt bil uden kørekort i de sidste 10 år!

Man skal også sikre sig, at den veterinære rådgiver, som man angiver i ansøgningen, rent faktisk er uddannet som dyrlæge. Rådet har set eksempler på, at dette ikke var tilfældet.

Manglende kendskab til vejledninger og principper

En del ansøgninger vidner om, at ansøgerne ikke kender rådets standardvej-



ledninger og heller ikke har kendskab til generelle principper for dyreforsøg. Eksempelvis findes der vejledninger for, hvordan man udtager blodprøver fra dyr, og hvordan man scorer belastningsgraden i dyremodeller for arthritis og sklerose. Disse vejledninger skal enten følges eller også skal der argumenteres for, hvorfor man foretrækker en anden fremgangsmåde. Det er også et krav, at ansøgningerne skal være skrevet på et nordisk sprog, hvilket såvel danske som udenlandske forskere undertiden glemmer.

Nogle gode råd

Her til sidst vil vi gerne give nogle gode råd til, hvordan man skriver en god ansøgning. Vær særlig opmærksom på lægmandsbeskrivelsen, da mange problemer opstår her. Svar præcist og let forståeligt på hvert af de fire spørgsmål A, B, C og D. Gem detaljerne om forsøget til punktet »Beskriv forsøgets type, art og forløb«. Gør dig umage med at forklare almindelige mennesker, hvorfor det er nødvendigt at anvende dyr, og hvorfor forsøget er til væsentlig gavn. Formålet med forsøget behøver ikke være at redde menneskeheden eller løse kræftgåden, men menigmand skal kunne forstå, hvorfor du mener, at forsøget tjener et godt formål. Fortæl tydeligt og klart, hvad det er, du vil opnå, altså hvilket spørgsmål du ønsker at få afklaret med forsøget. Vær projektorienteret snarere end metodeorienteret, og forvent ikke at få store og generelle tilladelser, der dækker alt. ■

Behandlede ansøgninger og udstedte tilladelser for årene 2003 til 2006

	2006	2005	2004	2003
Ansøgninger	152	146	155	187
Udstedte tilladelser	144	136	130	159

Kilde: Dyreforsøgstilsynets årsberetninger for 2003, 2004, 2005 og 2006.

Lægmandsbeskrivelsen skal indeholde følgende punkter:

- A En beskrivelse af forsøgets formål.
- B1 En redegørelse for, at tilsvarende viden kun kan opnås ved anvendelse af levende dyr
- B2 og ikke kan opnås ved mindre belastende undersøgelser
- B3 eller ved anvendelse af færre dyr.
- C En kort redegørelse for antagelsen om, at forsøget er til væsentlig gavn.
- D En beskrivelse af samtlige indgreb, der ønskes foretaget på dyrene, herunder en udførlig beskrivelse af den belastning, dyrene herved udsættes for.

Kilde: Ansøgningsskemaets afsnit C.

Nogle krav og gode råd til ansøgningerne

- Krav**
 - Ansøgere skal have gennemført et 60 timers kursus i dyreforsøg
 - Medarbejdere skal have gennemført et 30 timers kursus
 - Veterinær rådgivning skal udføres af en dyrlæge
 - Ansøgningerne skal være skrevet på et nordisk sprog
 - Barbiturater må ikke anvendes i overlevelsesforsøg
 - Tilladelser kan højst gælde i 5 år
- Gode råd**
 - Skriv lægmandsbeskrivelsen i et klart og forståeligt sprog
 - Gem forsøgsdetaljerne til »Beskriv forsøgets type, art og forløb«
 - Aftal anæstesiformer og smertestillende behandling med dyrlægen